

בעזה ש"ת

מים עמוקים עצה כלב איש ואיש תבונה ידולה
סטריקור

עצה ותבונה

דברי תורה
מכ"ק מרן אדמו"ר זצלה"ה
'עומק לב'

שיעורים ושיחות קודש
מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
'מים עמוקים'
'דולה התבונה'

פרשת וישב - חנוכה תשפ"ד

מכון זכור
לאברהם
סטריקוב

קובץ פ"ד

ערש"ק
פרשת וישב
שבת הנזכה
תשפ"ד

לתרומות והנצחות:

052-7620204

לקבלת הגליון בדוא"ל:
a609200101002@gmail.com

נדבת משפחת רפפורט שיחיו
לע"נ זקונם
הרה"ח ר' ישעיהו אופרמן זצ"ל
בן הרה"ח ישראל אהרן זצ"ל
נלב"ע א' טבת תש"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

נדבת
הרה"ח ר' ניסן מורגנשטרן שליט"א
לע"נ אביו
הרה"ח ר' זכריה מורגנשטרן זצ"ל
בן הרה"ח ר' מנחם מנדל זצ"ל
נלב"ע ב' טבת
ת.נ.צ.ב.ה.

י"ל ע"י
מכון **זכור לאברהם**
סטריקוב

רחוב דוד 32 ירושלים

ניתן להאזין לשיעורי
ב"ק מדרן אדמו"ד שליט"א
מדי ליל שישי בשידור חי
במערכת 'קול סטריקוב'
מס' 072-3371263 שלוחה 4.
כמו כן ניתן להאזין לאחר השיעור
ובן בקו שיעורי ב"ק מדרן
אדמו"ד שליט"א בקול הלשון
מס' 073-2951269 שלוחה 1.

חנוכה

ידוע מה דאיתא בספדה"ק (קדושת לוי קדושה ראשונה לחנוכה; קהלת יעקב ערך חנוכה בשם הרה"ק מלוצלין והרה"ק מקאז'נין זי"ע) שחנוכה הוא עניין 'חינוך', וציאור דצריהם הק', כי חנוכה נקרא כן על שם חנוכה המזבח שהיה אז אחר ששקלו היוונים את המזבח וגנוס החשמונאים (ע"ז נב:) והולכרו לצנות מוצח חדש (מהרש"א חדושי אגדות שבת כא: ד"ה מאי חנוכה), וממילא יש בחנוכה כח של חינוך.

והנה צדק כלל חינוך הוא בקטן שאינו מחויב צמלות, ומחנכים אותו למלות לקראת היותו גדול שאז יתחייב צהם. אולם עוד מלאנו עניין החינוך גבי כהן הנכנס לעבודתו, שציוס שמתחיל לעבוד מציא תחילה "מנחת חינוך" ומקריבה, וצה מתחנך לעבודה. ולא רק כהן הדיוט שמתחיל את עבודתו, אלא גם הכהן הגדול ציוס שמתחיל את עבודתו צכהונה גדולה מציא מנחת חינוך (מנחות עת.).

ועניין אחד לחינוך שמחנכים את הקטן ולחינוך הכהנים, שכמו הקטן שצדרגתו השתא אינו שייך לקיוס המלות, ומסתברא שג"כ אינו ראוי לקיוס המלות כי אין לו דעת (מגיגה ז:), לכן לקראת היכנסו למדרגה החדשה צקבלת עול תורה ומלות ועבודת ה', יש לחנכו למדרגה זו, שיוכל לקיים את המלות כראוי צדעת שלמה. וכמו כן הכהן כאשר עומד להתחיל צעבודת הכהונה, שהיא עבודת ה' צמדרגה אחרת ונעלית יותר ממה שעבד עד עתה, צריך 'חינוך' למדרגתו החדשה צעבודת ה'. וכן כהן הדיוט שנעשה כהן גדול, צריך חינוך למדרגה החדשה צעבודה, כי הכהונה הגדולה היא עבודה אחרת, עם דינים ומלות מיוחדות שאינם צעבודת הכהן הדיוט. נמלא שעניין החינוך הוא הכניסה לעבודה צמדרגה חדשה ונעלית יותר ממה שהיה לפני כן.

ויותר מזה מלאנו ששייך חינוך אף
 כאשר נמלאים צאותו שם
 קדושה, שהנה דין הכהן גדול שמציא
 בכל יום מנחת חציתין, ומעשה מנחה זו
 היא ממש כמעשה מנחת חינוכו, וצכמה
 מקומות (ראה תורת כהנים לו פ"ג ה"ד, ופ"ג
 ה"ד ובספר הר אפרים הוריות סי"ג או"ג) מוכח
 שהמנחת חציתין שמקריב בכל יום היא
 מלתא דמנחת חינוך. ואיתא בספרים
 שהעניין צוה, שהכהן גדול לרוז מעלתו
 ומדרגתו הגדולה, בכל יום ויום היה
 אללו צחינה של עבודה חדשה לגמרי,
 והיה ניגש לעבודה צאותו אופן של קטן
 הנעשה גדול, ושל כהן הדיוט המתחנך
 לעבודתו או כהן הדיוט שנעשה כהן
 גדול, כי חדשים לצקרים היה עולה מחיל
 אל חיל למדרגה גבוהה יותר. וממילא
 היה נריך לחנך עצמו בכל יום ויום
 למדרגתו החדשה, וע"ז הביא בכל יום
 מנחת חינוך.

ומבואר צוה שחינוך אינו שייך רק
 צמצם של קטנות ממש לפני
 שנעשה לגדול, או כהן שנכנס לראשונה
 לעבודתו, ככהן הדיוט שהיא עבודה
 חדשה לגמרי, ואף ככהן גדול, שזוהי
 קדושה אחרת, אלא גם כאשר נמלא

צאותו שם קדושה שהיה אתמוול, תמיד
 יכול לחנך את עצמו למדרגה חדשה
 בעבודה, והרי זה כאילו נכנס למצב חדש
 לגמרי שלא היה צה לפני כן.

וזאת היא הוראה בעבודת ה' לכל אחד
 ואחד, שתמיד, בכל יום ויום וצכל
 עת ושעה, יכול להתעלות למצב גבוה
 ונעלה יותר ממה שהיה עד עכשיו, עד
 שיהיה צחינת חינוך מקטנות לגדלות.
 וזה עניין כח החינוך שניתן לצני ישראל
 צימי החנוכה, שיכולים תמיד להתעלות
 למדרגות גבוהות ונעלות יותר בעבודה,
 וזהו ג"כ הוראה שאנו נתבעים ונדרשים
 ע"ז.

ומה שמונח כח זה צנס החנוכה, היינו
 כי כל המלחמה עם היוונים הייתה
 על עניין הדעת דקדושה, שהם רלו לאצד
 את כח הדעת מצנ"י, וכמו שאומרים
 (ועל הניסים) "להשכיחם תורתך", שהיא
 החכמה והדעת. ולכן "טמאו כל
 השמנים" (שבת כא:), ששמן רומז לחכמה
 (ראה מנחות פה:), כי ציקשו לעכר את דעת
 צנ"י (ראה ישמח ישראל אות לח). ואמנם
 הכליחו לשעה להשפיל את מצצם הרוחני
 של צנ"י (ראה צ"ח סי' תרע), אמנם צזכות
 התשובה שעשו (שם), וכח המסירות נפש

של מתתיהו כהן גדול וזניו החשמונאים נתן הקצ"ה צנ"י את הכח לחנך עצמם, היינו להתחיל הכל מחדש, וכח זה ניתן לדורות שתמיד יוכלו לחנך עצמם ולהתחיל תמיד מחדש, הן כאשר להתרומם מצירח עמיקתא לאיגרא רמא, והן ממדרגה רוחנית למדרגה גבוהה יותר.

ובזה יש לבאר מה שיש צמנוות נר חנוכה את עניין ההידור מצווה צאופן מחדש משאר המצוות, ששנינו (שבת כא:): "ת"ר מצות חנוכה נר איש וציתו, והמהדרין נר לכל אחד ואחד, והמהדרין מן המהדרין צ"ש אומרים יום ראשון מדליק שמנה מכאן ואילך פוחת והולך, וצ"ה אומרים יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך". והנה בכל המצוות יש את האופן הפשוט של קיום המצווה, ויש הידור מצווה שהוא "עד שליש צמנוה" (צ"ק ט:), והיינו שמקיימים את המצווה בצורתה הרגילה אולם ציור הידור, צאיכות וצכמות. אצל צמנוות נר חנוכה ניתנה לורה מיוחדת ושונה לקיום המצווה צאופן של 'מהדרין', ועוד לורה מיוחדת לקיום המצווה צאופן של 'מהדרין מן

המהדרין'. ועוד מוצאים צזה דצר מיוחד, שלהלכה (שו"ע או"ח סי' תרעא ס"צ) הוצא רק האופן של 'מהדרין מן המהדרין', וכן המנהג שכולם מדליקים צאופן זה של 'מהדרין מן המהדרין'.

ומבל זה חזינן שהידור מצווה של נר חנוכה אינו כהידור מצווה צכל דוכתי, שצכל המצוות ההידור מצווה הוא מחוץ לעצם מעשה המצווה, והוא תוספת על העיקר, אצל צנר חנוכה ההידור הוא חלק ממעשה המצווה עצמו, וניתנה לורה מיוחדת לקיום המצווה צאופן של הידור, וכולם נוהגים לקיים המצווה צאופן של מהדרין מן המהדרין כי זהו לורת מצווה שונה לגמרי.

ודבר זה צא ללמד שיש הרצה דרגות צעבודת ה', וצכל מצצ שהיהודי נמצא צו צריך לדעת שיש עוד דרגות איך לקיים את המצווה צאופן אחר ונעלה לגמרי, ותמיד שייך להתעלות עוד ועוד, צאופן שהמדרגה העליונה היא מציאות חדשה ציחס למדרגה הקודמת. וזהו כאמור עניין החינוך, שצכל יום ויום שייך להתחנך מחדש לעבודה, ויודעים שיש מדרגות רצות גבוה מעל גבוה של

מהדרין ומהדרין מן המהדרין. ותמיד נריך לדעת זאת שעוד לא הגיעו אל התכלית ועדיין אפשר להוסיף בשלימות העבודה וצמעות הטוהרה והקדושה. ולכן דווקא צמעות נר חנוכה ניתן ההידור מנוה כחלק מעיקר המנוה, כי צמעות זו מאיר כח זה של חינוך, וע"י המדרגות צעיקר קיום המנוה ירגישו שתמיד נריך להתחנך לעלות מעלה מעלה צסולם העולה אל השלימות.

והנה איתא בגמרא (כ"א:) "ת"ר נר חנוכה מנוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ וכו' וצעת הסכנה מניחה על שלחנו ודיו". וקשה מה באו ללמדנו בזה, הרי פשיטא שאין נריך למסור נפשו על קיום מנוה נר חנוכה, שהרי בכל מנוה התורה מלצד ג' עצירות חמורות הדין הוא שיעבור ואל יהרג (סנהדרין ע"ד, וראה ריטב"א כאן, אמנם ראה צ"ח או"ח סי' תרע"א ד"ה וצעת הסכנה)^א.

ונראה לצאר בזה ע"ד הרמז, דהנה שנינו (יומא כ"ט.) "אסתר סוף כל הנסים והא איכא חנוכה ניתנה לכתוב

קא אמרינן". נמלא שבאמת חנוכה הוא 'סוף כל הנסים', ויש להצין מה הכוונה בזה, הרי בכל עת יש לצני ישראל נסים בכלל וצפרט, וכמו שאומרים (תפלת שמונה עשרה) "ועל נסיך שצכל יום עמנו". וציארו (ראה תורת אמת חנוכה תרכ"ה סעודת ליל שבת וישב) שהכוונה לנס כזה שבזכותו יש לצני ישראל כח וקיום למשך כל הגלויות עד ציאת משית, וצוה חנוכה הוא 'סוף כל הנסים', שהוא הנס האחרון שנעשה שמכותו ועל ידו יתחזקו ויתקיימו צני ישראל עד עת גאולת עולמים. וכן איתא בהפרים (ישמח ישראל חנוכה אור לז ועוד) שאור החנוכה נוקב והולך עד לימות המשיח. ודבר זה הוא מרחמי הקב"ה שריחם על צנ"י ונתן להם את נס החנוכה כדי שיוכלו להתקיים על ידו בכל הדורות אף צומנים הנמוכים והקשים כאשר יתגברו הניסיונות והמניעות.

וזהו שבאו חז"ל להורות צהתיחסותם לקיום מנוה נר חנוכה צעת הסכנה, שגם צומנים הקשים הן

(א) צ"ע דשפיר י"ל שבאו ללמד שההדלקה על פתח ביתו מבחוץ אינה מעכבת בקיום המצוה, ושייך לקיימה בשעת הסכנה כשהוא מניחה על שולחנו. אמנם ראה בריטב"א המצויין שהקשה כן, וצ"ל דזה פשיטא שאין ההדלקה על פתח ביתו מעכבת (וכן מבואר מיישוב הריטב"א יעו"ש, ואכה"מ), והברייתא באה ללמד שבשעת הסכנה אינו מחויב להדליק בחוץ, וע"ז קשה דהא נמי מילתא דלא צריכא.

זכאי גמירתיה לשמעתי מעיקרא, והא
גמרה, נפקא מינה לגירסא דינקותא".

ובפשטות הכוונה שהחילוק צין אם
היה מקצלה מתחילה למה

שקיבלה אח"כ שאז לא היה לו את מעלת
הגירסא דינקותא, ול"צ שאין זה
משמעות הלשון 'נפקא מינה', שפירושו
מה שיוצא ועולה מן הדברים לדינא.

וגראה לפרש ע"ד הרמז, ונבאר ג"כ
מה שנאמר עניין זה של מעלת

הגירסא דינקותא דווקא בסוגיא זו של
'כצתה' (וכמו שמאלנו בספרים שהרצו לרמז

בסוגיא זו ע"ד העבודה לעניין חנוכה), דהנה
מקשינן התם אהא דאמרין 'כצתה אין

זקוק לה', "ורמינהו מלותה משתשקע
החמה עד שתכלה רגל מן השוק, מאי

לאו דאי כצתה הדר מדליק לה, לא דאי
לא אדליק מדליק, ואי נמי לשיעורה",

ופירש רש"י: "לשיעורה, שיהא זה שמן
כשיעור הזה ומיהו אם כצתה אין זקוק

לה". ונמצא שאף שצריך ליתן זה שמן
בשיעור שתוכל לדלוק מחצית השעה,

מ"מ משנתן זה שיעור כזה, אין צריך
לחשוש עוד שתכבה, ויכול להדליק

לכתחילה אף בשמנים ופתילות כאלו
שאינם דולקים יפה.

בגשמיות והן צסכנת הנפש, כאשר יהיו
צנ"י צשפל המצב, שייכת מצוות נר
חנוכה, כי מצוה זו צאה לחיותנו ולקיימנו
צכל האופנים והמצבים, ויהיה אין
שיהיה תמיד יש לצנ"י קיום וחיות על ידי
מצוות החנוכה.

ובח זה שיש צמצות נר חנוכה להתחזק
צכל המצבים והזמנים הנמוכים,

הוא מחמת צצמצוה זו יש את כח
החינוך, שתמיד צכל מצב שנמצאים צו

אפשר להתחדש ולעלות, ולכן גם כאשר
נמצאים צמצב שפל ופחות, יש תקווה

להתרומם ולהתחיל מחדש, וכמו שהיה
צימים ההם שהיו צנ"י צשפל המצב אחר

שטימאו היוונים את דעתם, ומ"מ א"ל
ה' ויאר לנו להתחנך מחדש.

בגמרא (שבת כא:): "אמר רב פתילות
ושמנים שאמרו חכמים אין

מדליקין צהן צצצת מדליקין צהן צחנוכה
צין צחול צין צצצת, אמר ר' ירמיה מאי

טעמא דרצ קסצר כצתה אין זקוק לה
ואסור להשתמש לאורה, אמרוה רצנן

קמיה דאציי משמיה דר' ירמיה ולא
קיבלה כי אתא רצין אמרוה רצנן קמיה

דאציי משמיה דר' יוחנן וקיבלה, אמר אי

והנה נתבאר בארוכה (לעיל ד"ה ידוע) שבחנוכה יש את כח החינוך לעבודת ה', והיינו להתחיל ממצבים ומדרגות חדשות בעבודה. ותמיד כשמתחילים דבר חדש בעבודה, יש חשש שמא לא יוכלו להמשיך במדרגה זו עד הסוף, וגם שלא יוכלו להתעלות עוד עד שיגיעו אל השלימות, כי הרי אין שיעור וגבול למדרגות.

ולזה באה ההוראה במצוות נר חנוכה, ש'כבתה אין זקוק לה', היינו שאמנם לכתחילה צריך לתקן את עבודתו באופן שיקבל על עצמו ויחפוץ הלצ שלם להשלים את העבודה עד תומה, וזה עניין החינוך, מה שמקבל על עצמו את עול העבודה בתחילת גישתו אל הקודש, מ"מ אין צריך לחשוש שמא יארע מצב של 'כבתה', וממילא מתחילה כבר ירפה את עצמו באמרו שאינו שייך לזה ולמה לו מתחילה לקבל על עצמו להוסיף על הקודש שיהיה ציטר שלימות וטהרה וקדושה, אלא 'כבתה אין זקוק לה', שאין צריך לחשוש לזה מתחילה אלא להיכנס לעבודה בעוז ובתענומות (ובריש"י שבת ס. ד"ה זקוק לה) מצוהר ציקוד שיטת מאן דק"ל שאין מדליקים בשמנים ופתילות

אלו בחנוכה, שהוא מחשש "דילמא פשע ולא מתקן לה", ולפי האמור מאן דפליג ק"ל דלא חיישינן דילמא פשע, אלא מקווים שיקח עצמו מחדש, ומ"מ אין צריך לחשוש למצב של 'כבתה' כאשר מתחנך לעבודתו).

וזהו שייכות עניין 'גירסא דינקותא' לכאן, שהכוונה לעניין החינוך ששייך בכל זמן, כעין החינוך שיש מקטנות לגדלות, כי בכל מצב שנמצאים בו הוא בגדר של קטנות לעומת הגדלות שאפשר להגיע אליו (וגם חז"ל כאשר שמעה מר' ירמיה לא היה קטן ממש, אלא ציחס לגילו כאשר שמעה מר' יוחנן), וזהו 'גירסא דינקותא', היינו מה שמוסיף האדם דעת ותבונה בעבודת ה' על מה שיש לו כבר, שהוא צבחינת מה שמלמדים את הקטן שאין לו דעה כלל. ודין זה של 'כבתה אין זקוק לה' היא הוראה השייכת למצב זה של 'גירסא דינקותא', היינו שלא לחשוש כאשר מוסיפים על הקודש שמא יבואו למצב של 'כבתה', אלא לקבל על עצמו את עול העבודה בתוקף וצחוק מתוך שאיפה ורצון להשלימה ולקיימה אלול, וה' יעשה הטוב בעיניו.

ומדויק הלשון 'נפקא מינה לגירסא דינקותא', היינו שמדין זה של

'כצתה אין זקוק לה' יוצא ועולה הוראה למעשה בעניין החינוך לעבודת ה'.

זאת חנוכה

בעניין מה שנקרא יום זה 'זאת חנוכה' (ספר המנהגים טירנא, דיני חנוכה, ראה בני יששכר כסליו ריש מאמר יב, ופרי לדיק לחנוכה אות כג), וחמנס צפשטות היינו על שם הקריאה שקוראים בו ציום פרשת 'זאת חנוכה המזבח', אכן במפדה"ק הרצו לדרוש שם זה על דרך שיום זה הוא עיקר החנוכה, ובמפדה"ק ישמח ישראל (אותיות ג, נג) ציאר שציום זה מתצרר עניין החנוכה, ובו הוא התגלות אור החנוכה הנרמז בלשון 'זאת', יעו"ש בדצה"ק.

ובפשטות י"ל שהנה הנס שנעשה בשמן נלרך שיימשך שמונה ימים, ונחלקו הראשונים (ראה ספר האשכול הל' חנוכה, ורמז"ס פ"ג מהל' חנוכה ה"ב, ור"ן שצת כא:): צטעס הדצרה, יש שפירשו שהיו טמאי מתים והזקקו לשצעה ימים כדי להיטהר, וציום השמיני סחטו שמן צטהרה. ויש שפירשו שהולרכו לשמונה ימים כדי ללכת למקום רחוק להציא שמן טהור ולחזור משם.

חמנס עכ"פ הולרכו להימשכות הנס צמשך שמונה ימים כדי להשיג עוד שמן טהור. ונמלא שרק ציום השמיני היה שלימות הנס, ולכן שפיר 'זאת חנוכה', שציום זה נשלם נס החנוכה.

וי"ל עד"ז בעומק, שהנה צית הלל אומרים (שצת כא:): "יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך", וצפשטות הטעם כי "צתוספת הימים נתוסף הנס" (שו"ע או"ח סי' תרעו ס"ה). אכן יש לפרש צפנימיות עפ"י מה דחיתא מדהאריז"ל (פרי עץ חיים לחנוכה פ"ד) שצכל יום מימי החנוכה מתעוררת מידה אחת מהי"ג מידות של רחמים, צזה אחר זה לפי הסדר, וציום השמיני מתעוררים כל שאר המידות. ונמלא שצכל יום ויום מימי החנוכה עולים צמדרגות הקדושה, ועד שמגיעים אל השלימות ציום השמיני שאז נשלמות כל המידות. וזה עניין 'מוסיף והולך', כי זאת היא עצודת ימי החנוכה להיות

במפדה"ק (ראה עבודת ישראל דרוש לחנוכה; ישמח ישראל חנוכה אותיות א, ה, ו, יט, כו) על פי לשון הברייתא בגמרא (שבת כא:): "יומי דחנוכה תמניא אינון", שכל ימי החנוכה הם המשך אחד ואין כל יום לעצמו אלא הרי זה דבר אחד של 'תמניא'. ולזה מגיעים ע"י ההכרה שאין טבע והכל הוא למעלה מדרך הטבע. ולכן נקרא יום זה 'זאת חנוכה', כי רק זהגיע יום זה נשלים העניין של חנוכה, וגם שבו זוכים ביותר להכרת הנס, כי מגיעים להכרה שאין טבע ומנהגו של עולם אלא הכל נסים.

ובזה יש ליישב מה שהקשו המפרשים (ריטב"א שם) על מה שמבואר שתקנת החנוכה נתקנה רק בשנה השנייה אחר הנס, וכדברי הברייתא (שבת שם) "לשנה אחרת קבעום ועשאום ימים טובים צהלל והודאה", וצריך להבין מדוע חיכו עם קביעת היו"ט לשנה אחרת, הרי מיד כשראו את הנס היה להם לקבוע יו"ט לאותה שנה. אכן להאמור י"ל שפיר, שכל זמן שלא נמשך הנס שמונה ימים לא רצו לקבוע, כי רק אז היה שלימות הארת הנס, ואז היו יכולים לקבוע לדורות.

מוסיף והולך מחיל אל חיל וממדרגה למדרגה עד השלימות.

וביאור העניין שציוס השמיני נשלים הכל, כי יש טבע מדרגות בקדושה שהם צחינת הטבע, והמדרגה השמינית היא למעלה מדרך הטבע, וכדאיתא במהר"ל (נר מצוה ד"ה ת"ר) שמספר טבע הוא צדך הטבע, וכמו שהעולם נצרך בטבעה ימים, ומספר שמונה הוא למעלה מדרך הטבע, צחינת עלמא דאתי, שהוא השלימות. וכאשר מגיעים למדרגה זו אין שום שייכות לכל חיזו דהאי עלמא, ונמצאים צמצם של מעין עולם הצא. והדרך להגיע למדרגה זו היא כאשר מכירים שאין שום טבע בצריאה, והכל הוא צחינה של למעלה מדרך הטבע, ועי"ז יוצאים מהמצב הפשוט של הצריאה שהוא צחינת טבעת ימים ומגיעים לדרגה של מעין עולם הצא.

וזאת היא עבודת ימי החנוכה, ללכת מדרגה לדרגה צחינת מוסיקי והולך, עד שזוכים להגיע להכרה והרגשה של מעין עוה"ב, שזהו ציוס השמיני שבה מאיר המדרגה השמינית שלמעלה מדרך הטבע. וזהו דאיתא

דולה התבונה

הארת החנוכה - עזות דקדושה

קידושא רבא, שב"ק פרשת וישב - חנוכה תש"ע

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען (לו, א). ובמדרש (צ"ר פד, ד) "מאי 'מגורי אביו', מגיורי אביו", והיינו שבאו לפרש טעם הכפילות 'בארץ מגורי אביו' 'בארץ כנען' (וכבר עמד ע"ז רש"י כאן), לכך פירשו ד'מגורי אביו' ענין אחר הוא, 'מגיורי אביו'.

ומרן אדמו"ר הזקן מווארקא זי"ע אמר בביאור כוונתם בזה, שהנה נודע החילוק שהיה בין דרך אברהם אבינו ע"ה לבין דרכו של יצחק אבינו ע"ה, שאאע"ה היה מכנים אנשים תחת כנפי השכינה, וזאת ע"י מדת "חסד לאברהם" (מ"כ ז, ט), שהיה מכנים אורחים גדול כנודע, וכשהיו העוברי אורח מבקשים להודות לו היה אומר להם שידודו להקב"ה ולא לו, כדאיתא בחז"ל (צ"ר נד, ו) עה"פ (כ"א, ג) "ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' א-ל עולם", והיינו שהיה מגייר האנשים ע"י שהיה מקרבם ועושה עמהם חסדים וטובות.

אבל יצחק מדה אחרת הייתה בו, כנודע שמדתו הוא מדת הגבורה, כמו שנאמר (ל"א, מ) "פחד יצחק", שהוא לא השתדל במעשיו לקרב הנכרים תחת כנפי השכינה, כי הייתה דעתו של יצחק שלא להרבות אנשים כל כך אשר אין חפץ בהם, וע"כ היה עוסק לעין כל בענייני עוה"ז כאדם פשוט, כמו שנאמר (טו, י) "ויזרע יצחק בבאר שבע", שהתנהג כדרך כל אדם המוני בחרישה ובזריעה, ולא הראה כלפי חוץ עבודתו. וכל איש שהיה רוצה להשיג מציאותו יתברך היו לו יגיעות עצומות עד אשר מצא חן בעיניו

שיקרב אותו, אבל מצדו לא היה יצחק ע"ה מקרב אחרים אלא אדרבה מרחקם ממחיצתו ולא התעסק עמהם.

וז'הו שאמר המדרש 'וישב יעקב בארץ מגורי אביו' 'מגורי אביו', שאף הוא הלך בעקבות אביו יצחק לגבי קירוב גרים, לא כאברהם שהיה מקרב את הנכרים בקרבה וחיבות, ועי"ז היו נכנסים תחת כנפי השכינה, רק כיצחק אביו שהיה מרחקם ולא הראה להם קירוב וחיבות, רק אם מעצמם קיבלו עליהם שבכל זאת רוצים להיכנס תחת כנפי השכינה והתמודדו עם כל קשייהם.

ובדבר זה מונח ג"כ יסוד החנוכה, שהנה כ"ק אאזמו"ר זצ"ל ה"ה אמר לבאר השייכות של פרשתא דא לחנוכה, דאיתא בספרים הקדושים (אמרי פנחס חנוכה, סט) שחנוכה הוא זמן שמתגלה בו אורו של משיח. וגם בפרשה הזאת אחר כל המעשים שהיו עם יהודה ותמר יצא מהם משיח, ונמצא שהעניינים שווים, שבשניהם יש שורש של משיח, וע"כ קוראים פרשה זו ביומין דחנוכה.

ול'הבין העניין שבחנוכה מתגלה אורו של משיח, גם להבין העניין שמעשי יהודה היו שורש ויסוד להופעת אורו של משיח, נקדים במאמרו הידוע של מרן הרבי ר' בונם זי"ע בקול שמחה, על מה דאיתא במדרש (נר"ר פה, א) "רבי שמואל בר נתן פתח 'כי אנכי ידעתי את המחשבות' (ירמיה כט, א), שבטמים היו עסוקין במכירתו של יוסף, ויוסף עסוק בשקו ובתעניתו, ויעקב עסוק בשקו ובתעניתו, ויהודה היה עסוק ליקח לו אשה, והקב"ה הוא היה עוסק בורא אורו של משיח". וצריך להבין למה הזכיר המדרש כל מעשיהם של השבטים אהרדי שבוודאי רצה להדגיש בזה דבר מה, גם צ"ב איך מתפרש עפ"ז הכתוב 'כי אנכי ידעתי את המחשבות'.

ומבאר שם שהמדרש בא להורות ענין נפלא, שהנה כל השבטים ויעקב אביהם היו עסוקים בצום וצעקה לה', השבטים על מכירת יוסף ועל שגרמו הצער לאביהם, ויוסף התאבל על מכירתו, וגם יעקב התאבל על בנו, והיו מתפללים לה' בכל לבם ובכל נפשם, ואילו יהודה התעלם מכל זה ופירש מהם, וכמו שפירש רש"י (למ, א)

שהורידוהו אחיו מגדולתו ולכן הלך למקום אחר, ואף התעסק בלקחת לו אשה, ולכאורה היה נראה שיהודה מוסיף חטא על פשע שלא די שלא מנעם מהמכירה אלא הוא עוד מתעלם מהכל כאילו לא היה, ועוד עוסק בלישא לו אשה, שהוא היפך מצער ואבלות.

אבל באמת קאמר המדרש שהקב"ה בחר במעשיו יותר ממעשי שאר האחים, והיה עוסק לברוא את אורו של משיח, היינו שממעשי יהודה ברא הקב"ה אורו של משיח, כי מצאו חן בעיניו, וזה שפתח המדרש 'כי אנכי ידעתי את המחשבות', כי הן אמנם שכלפי חוץ היה נראה שלא טוב עשה יהודה שלא השתתף בצער כל השבטים, אבל הקב"ה שיודע המחשבות הוא בחר במעשיו יותר משאר האחים.

ובביאור המחשבה הפנימית של יהודה במעשיו, לעסוק בנישואין דווקא בעת כזו, נמסרו ב' נוסחאות, יש שאמרו בשם הרר"ב שיהודה ראה שנפל מכל המעלות, ושוב אין לו תקנה לכפר על מעשיו, לזה היה עסוק לישא אשה שיוליד בנים ויחנכם על דרך טוב, ועי"ז יהיה לו גם תיקון, כמאמר "ברא מזכי אבא" (סנהדרין קד.).

וי"ש שטענו (ראה שם משמואל מרע"צ ד"ה נמד"ר רש"י) שבוודאי לא יצא כן מפ"ק מרן הרר"ב, כי האיך יתכן שיהודה יחשוב שאינו בר תקנה ולא יוכל לכפר על מה שעשה, הלא אנו מאמינים בני מאמינים שאף פעם אינו מאוחר, ותמיד באיזה מצב שרק יהיה אפשר לאדם לכפר על מעשיו ולתקנם, וכל זמן שהנשמה באפו יכול להעלות כל מעשיו על דרך המלך. רק הרר"ב אמר באופן אחר, שכיון שהרבה לפגום יעץ בנפשו להתחיל מחדש בהתחדשות במעשים טובים וראויים, לכן התחיל במצוה ראשונה מצות פריה ורביה, על כן היה עוסק ליקח אשה.

עב"פ איך שלא יהיה, כוונת יהודה הייתה לתקן את מעשיו במה שפגם, ובוה שונה היה מאחיו ויעקב אבינו ע"ה שלא העלו אל לבם לתקן את הנעשה, רק עסקו בשקם ובתעניתם ובאבל על המעשה אשר נעשה, ובעיני הקב"ה מצאו חן מעשיו של

יהודה, שנתן אל לבו לתקן את מעשיו ולא לבכות על העבר, יותר ממעשיהם של אחיו, ועסק וברא אורו של משיח שיצא מיהודה.

והנה גם חנוכה היה גם כן על דרך זה, כדאיתא כמה פעמים בשם משמואל^ד (פרע"ד ד"ה פתילות; פרע"ט ד"ה ויהי), שכשנתנבא דניאל על ד' גלויות במראה ארבע חיות ראה את מלכות יון בצורה של נמר (ויק"ר יג, ה), והענין שהיוונים היו עזים כנמר (אצות ה, כ), שהייתה להם עזות וחוצפה נוראה של טומאה, והחשמונאים כשרצו לנצחם היו צריכים לנצחם בבחינה שלהם בעצמם, ולכן התעטפו בעוז ותעצומות להילחם עם היוונים, שהיה שלא כדרך הטבע כלל וכלל וכמו שאומרים (ועל הניקיס) "מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים", שהיה מחנה היוונים עצום באלפי אלפים ורבוא רכבות אנשי חיל מיומנים ומזויינים מלומדי מלחמה, והחשמונאים היו מתי מעט, וחלושי כח ואונים, ועכ"ז התעטפו בעזות נפלאה של קדושה, לעומת העזות של טומאה שהוא טומאת יוון, ועי"ז נצחום והכניעום.

ונמצא שהעניין של יהודה ושל חנוכה חד הוא, שבשניהם לא ידעו חשבונות ולא רצו להתאבל על מה שהיה, רק עמדו הכן ויצאו בלהט ובעוז ותעצומות לעשות מה שצריך לתקן על להבא, והשי"ת עוסק ובורא אורו של משיח, שמכח דבר זה בא אורו של משיח, ממה שאין מחשבים חשבונות ואין מתאבלים על העבר, רק יוצאים בעזות לעשות מה שמוטל ונדרש לעשות.

וזאת הייתה שיטת יצחק ויעקב בנו אחריו, שקירבו רק את אלו שלא התייאשו אלא דחקו את עצמם על אף הריחוק שריחקום, ואזרו עוז ואומץ לדפוק על דלתותיהם, ואז פתחו לפניהם את השער לרווחה והעמידום בקרן אורה, באור אמונת ה' ודרכי עבודתו.

ונודע שדור זה הוא מוכשר ומסוגל ביותר לגאולה, ובאמת אנו מאמינים באמונה שלימה בביאת המשיח ואע"פ שיתמהמה עכ"ז נחכה לו בכל יום שיבוא, אבל הרי יש זמן מסוים שבו צריכה הגאולה לבוא בלי דיחויים, ואנו בוודאי נמצאים כבר

בזמן היותר קרוב לגאולה השלימה, והעצה היעוצה לקרב את ביאת משיח צדקנו היא העבודה באופן הנ"ל, שלא לחשב חשבונות ולהתאבל על עבר, אף שצריך גם לחשב מה שהיה, אבל אי"ז עיקר העבודה, והעיקר לדעת מה רצון הקב"ה מכאן ולהבא, ואז זוכים לאורו של משיח.

ואיתא בספרים (מאור עינים מקץ ד"ה זמן) על הכתוב (מסל"ס קל"ג, יז) "ערכתני נר למשיחי", שגר חנוכה הוא הכנה לביאת המשיח, והיינו ע"ד האמור שבחנוכה יש התגלות אורו של משיח, וביאת המשיח הוא בעניין הנ"ל, והרי בכל שנה ושנה חוזר ונשפע מלעילא הכוחות והעניינים שהיו לפנים בימים ההם בזמן הזה, ומתרחש שוב הנם בכל שנה ושנה כדאיתא בספה"ק, וממילא עתה נשפע הכח של 'עז כנמר' כאז בימי חשמנים, וע"י שניקח לנו העבודה באופן הזה, נקוה לישועת ה' לגאולה קרובה במהרה בימינו.

גם החנוכה בזכות שהשיגו שאין הבדל בין גם לטבע

אור ליום ד' פרשת מקץ - נר ה' דחנוכה תש"ע

נודע מה שתירץ הבית יוסף (או"מ, טרע) על קושייתו מדוע עושים שמונה ימים חנוכה, הלא הגם היה רק שבעה ימים, כי ליום אחד היה די בפך שמן שנמצא, ויישב שכיוון שלא היה להם די שמן לשמונה ימים חילקו מתחילה את השמן לשמונה חלקים כדי שיהיה אפשר להדליק בכל יום מהשמונה ימים. ואעפ"כ דלק כל הלילה, וא"כ היה גם כבר בלילה הראשון, שדלק כל הלילה אע"פ שהיה בו רק חלק שמינית מהשיעור.

ורבים תמהו ע"ז (פרי מדש סס) דהאיך שרי לעשות כן, הלא כיוון שללילה הראשון היה להם די שמן, היו מחויבים להדליק כשיעור, ולא היה להם לעשות חשבונות איך יוכלו להדליק למחרת. ואם משום שסמכו שהקב"ה יעשה להם גם ויבער כל הלילה, הלא כלל זה נקוט בדינו ש"אין סומכין על הגם" (רא"ה פסמים סד: וצירושלמי יומא א, ד, וכן הקשה המאירי שנת כא:).

ונימא בהא מילתא, ובהקדם דברי הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע בקדושת לוי פר' בשלח (ד"ה א"י נורא הא'), ורמז ליסוד זה בקדושה רביעית לחנוכה, לפרש מאמר חז"ל (נדפ לא). "אין בעל הגם מכיר בנסו", על פי המעשה דאיתא בגמרא (מעניית כה). בר' חנינא בן דוסא שראה את בתו שמצטערת ושאלה מאי האי, ואמרה לו שטעתה והדליקה הנרות בחומץ תחת שמן, אמר רחב"ד "מי שאמר לשמן וידלוק הוא יאמר לחומץ שידלק", ואכן דלק החומץ כל היום כולו.

וביאור הדבר, שאצלו נחשב הגם כמו שאינו גם כלל, אלא כמו טבע, והיינו בגודל אמונתו שבחפץ הקב"ה הכל תלוי שהוא בעל היכולת ורב העלילה וקטן וגדול אצלו שווים. ואיש כזה שמבין שהטבע הוא באותו אופן ממש של למעלה מדרך הטבע, לו מתרחשים נסים בנקל. וממילא כיון שהיה רחב"ד בטוח שמי שיאמר לשמן וידלוק יאמר לחומץ דלוק ולא היה אצלו דבר זה נחשב לנס כלל, לכן נעשה באמת הגם. וזהו

'אין בעל הנס מכיר בנסו', היינו שלא שייך להיות בעל הנס רק כשאינו מכיר בנסו ואינו יודע ומרגיש כלל שזה נס, אלא מתייחס לזה כדבר טבעי.

ובזה יומתקו מאוד דברי הישמח ישראל (לוח למ) שכתב לתרץ קושיית הבית יוסף, ע"פ היסוד הידוע דאיתא בספ"ק שהיוונים ביקשו לטמאות את החכמה של כלל ישראל בחכמה הטמאה שלהם, שחכמת היוונים היא שהכל הוא על פי דרך הטבע, ובטומאה זאת רצו לטמאות אף את בני ישראל שהמה מאמינים בני מאמינים שהכל הוא מאת הקב"ה ואין שייך מושג של דרך הטבע. ובאמת הצליחו היוונים במזימתם, וזהו ש"טמאו כל השמנים" (שבת כ"א:), כי שמן רומז לחכמה (לפי מנחות פ"א:), שטימאו את חכמת בני"י בחכמה היוונית הטמאה. וכשעמדו מלכות בית חשמונאי ונצחום חפשו ומצאו פך אחד של שמן טהור (שבת ס"ט), היינו שבדקו ופשפשו בעצמם והשיגו שמן טהור היינו החכמה הטהורה של ישראל שהכל הוא מאת הקב"ה ואין באמת טבע. ועל זה לבד צריך לעשות יום אחד על הנס שבני"י זכו לשוב לאמונתם הטהורה ולהיטהר מטומאת היוונים, ע"כ תורף דבה"ק.

ובפשטות נראה שאין שייכות בין עניין זה שנמחרו בני"י מטומאת החכמה היוונית וחזרו לחכמתם הקדושה, לבין עניין הנס שנעשה בפך השמן שדלק שמונה ימים. אכן בדברי הרה"ק מבארדיטשוב יומתק מאוד, שכיוון שזכו בני"י להשגה זו שאין טבע, רק הכל הוא מאת ה', וא"כ אין שום נפקותא בין טבע לנס, כי אין מעצור להושיע ברב או במעט, ומי שאמר לשמן וידלוק יאמר לחומץ וידלוק, ואין שום חילוק לפניו יתברך אם אותו פך שמן ידלוק יום אחד או שמונה ימים, ומכח זה שידעו שאין זה שום נס, זכו באמת לנס הזה שדלק שמונה ימים, וא"כ יום אחד צריך לעשות על שורש הנס.

ואחר כל הדברים נוכל לומר דבר חידוש, דבכהאי גוונא שאין מבדילים בין נס לטבע, אין זה נחשב שסומכין על הנס, וכיוון שהגיעו להשגה זו שבאמת להקב"ה אין שום חילוק אם הכניסו את כל הפך למנורה או חלק שמינית ממנה וברצונו יתברך יכולים שניהם לדלוק כל הלילה, ולא היה נחשב דבר זה בעיניהם לנס כלל, בכה"ג שפיר שרי לסמוך על כך שאכן השמן ידלוק כל הלילה.

זאת חנוכה – הלל והודיה מתוך התחדשות וחיות

סעודת רעוא דרעווין שב"ק פרשת מקץ – זאת חנוכה תש"ע

כ"ק אאזמו"ר זצ"ל ה"ה דיבר בקדשו לבאר הטעם שנקרא יום האחרון של חנוכה 'זאת חנוכה' (ספר המנהגים טירנא, דיני חנוכה. וראה בני יששכר כסליו ריש מאמר יצ), ובפשטות הטעם על שם הקריאה שקוראים בו ביום בפרשת 'זאת חנוכה המזבח', אולם הא גופא שקוראים את היום על שם הקריאה מורה בוודאי שיש שייכות לעיצומו ומהותו של יום לקריאה זו.

ואמר, כי הנה תוכן פסוקים אלו, שאחר שמנה כל נשיא ונשיא מה שהקריב ביומו, מונה והולך הסך הכללי של הקרבנות של כולם ביחד. ולכאורה מה הצורך במנין הכללי של כולם כאחד, אטו כרוכלא ליקרי וליזיל, אלא הביאור בזה, שאחר שסיפר הכתוב מה שהקריב כל אחד מונה הכתוב הסך הכללי, כי מכולם ביחד נעשה מנין חדש ומציאות חדשה של מספר הכולל, ואינו רק סיכום של המספרים הקודמים, רק נעשה עניין חדש ע"י הצטרפות קרבנות כל הנשיאים לכלל אחד.

וכן בחנוכה, שאחר שהדליקו בכל לילה עוד נר ועוד נר ובכל לילה הוא דבר מיוחד ומדה מיוחדת כמו דאיתא בספדה"ק, הרי בהגיע היום האחרון נעשה מנין שלם של כל הנרות ושל כל המידות ונעשה דבר מחודש לגמרי, ונמצא שעניין היום האחרון של חנוכה ממש כעניין פרשת זאת חנוכה המזבח.

ובאופן אחר אמר הענין שנקרא 'זאת חנוכה', על פי מה שהקשה הפני יהושע (שנת כ"א: ד"ה מאי חנוכה) למה היה נצרך לנס שימצאו שמן טהור, הלא שפיר היה אפשר להדליק בשמן טמא שהרי טומאה הותרה בציבור, ותירץ דאין הכי נמי לא היה צריך לנס זה, ומ"מ נעשה הנס להודיע חיבתן של ישראל שהקב"ה חפץ שיקיימו המצוות בטהרה.

אמנם באמת עיקר המצוות הוא שיקיימם האדם בעצמו בכוחותיו הוא ולא ע"י נס, וא"כ היה אפשר לומר להיפך שמה שנעשה הנס הוא כי אין הקב"ה חפץ במצוותיהם של ישראל ועשה להם נס כדי שיקיימו המצוות ע"י נס ולא בעצמם. אבל ביום השמיני כשראו שנפסק הנס כיון שהיה להם מעצמם שמן טהור, אז ראו שהקב"ה חפץ בעבודתם של ישראל, וא"כ שפיר 'זאת חנוכה', שעכשיו ראו שהנס של חנוכה היה משום חיבתן של ישראל. ולמדנו מזה שעיקר הארת יום זאת חנוכה הוא על הזמנים הבאים אח"כ, שאחר חנוכה יעבדו את הקב"ה ביגיעה עצמית שזהו עיקר חפץ ה' מאתנו.

ואפשר לומר עוד טעם על כינוי יום האחרון של חנוכה בשם 'זאת חנוכה', דהנה איתא בישמח ישראל⁹ (אום למ) שהיוונים טימאו כל השמנים (שגמ כא:), היינו שטימאו כלל ישראל בחכמת יוונית, שחכמתם של כלל ישראל הוא להאמין שהכל הוא מאת ה' בלי יוצא מן הכלל, וחכמת יוונית הוא להסביר כל דבר ע"פ הטבע, והיוונים טימאו את חכמת ישראל ועכרו דעתם לחשוב שהכל ע"פ הטבע ר"ל.

ושמעתי בשם הרה"ק רבי מנחם מאמשינוב זי"ע דהנה על קושיית הבית יוסף (אום, מע) שהנס היה רק שבועה ימים שהרי ליום אחד היה די שמן בפך, תירץ הבית יוסף שהפך נשאר מלא מיד כאשר לקחו ממנו ביום הראשון, או שהנרות נשארו מלאים אחר שדלקו במשך כל הלילה. וקשה דא"כ הלא ודאי ביום השמיני לא נתמלא שוב, דלא עביד קוב"ה ניסא למגני, וא"כ למה עושים חג ביום השמיני.

ותירץ הרה"ק מאמשינוב ע"פ דברי הרמב"ן סוף פרשת בא שמן הנסים הנגלים אדם מודה בנסים הנסתרים, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל מעשינו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם כלל. וכיון ששבועה ימים ראו נסים נגלים, שוב הודו בנסים הנסתרים, שגם הטבע שהשמן דלק הוא ג"כ נס, וא"כ שפיר יש לעשות עוד יום על הנס הנסתר של דרך הטבע.

ובזה פירש הזמר (מעוז לוח) "בני בינה", 'בינה' ענינו מבין דבר מתוך דבר, שאלו שהבינו הנסים הנסתרים מתוך הנסים הנגלים, המה "ימי שמונה קבעו שיר ורננים", שיום אחד קבעו שיר ורננים על הנס הנסתר.

אבל מדברי הישמח ישראל הנ"ל מתבאר להיפוך, שכבר מיד בתחילה זכו להכרה זו שהכל הוא גם ואין מנהג וטבע העולם, ודווקא ע"י שישבו בני ישראל והאמינו שגם הטבע הוא כולו גם, עי"ז זכו לנס, וכמו שפירש בקדושת לוי (נשלח ד"ה ט"י נורא ה) לפרש מאמר הגמרא (נדה לא). "אין בעל הנס מכיר בנסו", שבעל הנס הוא רק אם אינו מכיר בנסו, היינו שאינו מרגיש כלל שהלמעלה מדרך הטבע הוא גם, אז זוכה להיות בעל הנס שיעשה לו הקב"ה נסים, וכמעשה דר' חנינא בן דוסא (פעניית כה). שבתו הדליקה נרות בחומץ ואמר "מי שיאמר לשמן וידלוק הוא יאמר לחומץ וידלוק", שכיוון שהרגיש שגם זה שהשמן דולק אינו דרך הטבע אלא גם, וא"כ גם החומץ אינו גם יותר מהשמן, עי"ז זכה לנס.

ובאמת אין זה סתירה, כי ע"י שהאמינו שהכל אינו טבע רק גם זכו לנס של למעלה מדרך הטבע, וע"י שראו הנס חזרו והכירו ביתר שאת ועזו שהכל הוא גם.

והנה בכל שנה ושנה יורד שוב השפע של הנס שנעשה אז כנודע מספה"ק, וא"כ נחשב שנעשה עתה הנס, וע"י הנסים הנגלים האדם מודה בנסים נסתרים שהוא ענין חנוכה כדברי הישמח ישראל, וא"כ שפיר 'זאת חנוכה', שעכשיו אחר שראו הנסים הנגלים מודים ביתר שאת בנסים הנסתרים שהוא העניין הכללי של חנוכה.

והנה הרמב"ן שם כתב שאין לנו כוונה אחרת ביצירה רק שיתקבצו בני ישראל ויודו להשי"ת ויאמרו לפניו בריותיך אנחנו, ובתפארת שלמה (זאת חנוכה ד"ה וקצטוס) הקשה, שהלא יש עוד עניינים שצריך לעשות והמה כל התרי"ג מצוות לפרטיהן ואיך אפשר לומר שכל תכלית הבריאה הוא להודות ולהלל להשי"ת, ומבאר שם שבאמת כהיום הזה צריך לעשות גם שאר עניינים ושאר תכליות, אבל לעתיד לבא בימות המשיח אז יהיה כל התכלית הלל והודאה וכל התרי"ג מצוות יביאו לזה.

ומעתה, הנה איתא בספה"ק וכ"ק אאזמו"ר זצ"לה"ה היה חוזר ע"ז הרבה, ובבני יששכר (מאמר 3) הביאו מקמאי וכן מהרה"ק ר' פינחס קאריצער זי"ע, שבימי חנוכה נתגלה אורו של משיח. וע"כ ימי חנוכה הם ימי הלל והודאה, כמו שאומרים (ועל הנסיס) "וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות ולהלל לשמך הגדול", כי בימות המשיח יהיה כל המטרה הלל והודאה כנ"ל.

והנה בתהלים כתוב כמ"פ הלשון "שירו לה' שיר חדש" וכה"ג, ובביאורו כתב הריעב"ץ בסידורו במזמור 'רננו צדיקים', ש'שיר חדש' היינו שיר מחודש שלא שרו כמותו, שלא יהיה מצות אנשים מלומדה וכהרגל וזמר בעלמא, רק שיר חדש, בהתחדשות וחיות. ובאמת בימות המשיח שהם בעיקרם ימי הלל והודאה כאמור, נאמר במיוחד שיהיה 'שיר חדש', וכמו שאומרים (הגדה של פסח) "ונאמר לפניו שירה חדשה", שלא יהיה באופן של מצוות אנשים מלומדה, אלא בהתחדשות.

ובזה אפשר לבאר מה שמנהגנו כמהדרין מן המהדרין ביום ראשון מדליק אחד מכאן ואילך מוסיף והולך, ובפשטות הוא לזכר הנס שהיה שמונה ימים נס לכן מדליק לבסוף שמונה נרות, אך א"כ צריך להבין למה מדליקים רק ביום השמיני שמונה נרות, אמאי אין מדליקין בכל יום שמונה נרות לזכר הנס שהיה שמונה ימים, אך לפי הנ"ל יתבאר שרוצים שיהיה בכל יום התחדשות מיוחדת של תוספת עוד נר ועוד נר, מה שלא היה אם היו מדליקים בכל יום שמונה, ובחנוכה צריך התחדשות שהרי ענינו הוא כימות המשיח שאז יהיה בחינת 'שיר חדש' וכנ"ל.

ושמעתי לרמז בקרא (סהל"ס קד, ל6) "ישמח ה' במעשיו", 'ישמח' אתוון 'משיח', שכימות המשיח אז יהיה שמחה לפניו יתברך כביכול. והביאור הוא ע"פ הנ"ל כיון שעיקר ימות המשיח הוא הלל והודאה מזה יתעורר שמחה לפניו ית'. ובדרך מליצה יש להוסיף ש'ישמח' הוא רמז על 'זאת חנוכה' כי הוא נוטריקון יום שמיני מ'דליק ח', כי בו ביום הוא התוספת הכי גדולה ונעשה השירה היותר גדולה וממילא השמחה היא ג"כ גדולה ביותר, וע"כ שפיר 'זאת חנוכה', שזה הוא העיקר והיום הכי גדול של חנוכה.

והנה חנוכה הוא מלשון חינוך, כמו שהיה כ"ק אאזמו"ר זצ"ל ה"ה רגיל לומר, והיה מפרש שהוא לשון התחלה, והוא ג"כ שייך לענין הנ"ל שחנוכה עניינו שיתחיל בכל יום דבר חדש, שירה חדשה, בהתחדשות גדול.

ועל עניין החינוך כתיב (משלי כג, ו) "חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה", ומתאמרא בשם הרה"ק מקאצק ועוד צדיקים, שהפירוש הוא 'גם כי יזקין לא יסור ממנה', שלא יסור מלחנך את עצמו. ולפי הנ"ל שחינוך הוא עניין התחדשות, יבואר שגם אחר חנוכה צריך שיהיה בחינת 'גם כי יזקין לא יסור ממנה', שלא יסור מלחנך את עצמו, היינו לעשות בחינת 'שירה חדשה', להתחדש בתמידות, ונמצא שזאת חנוכה אינו על חנוכה בעצמו רק עיקר זאת חנוכה הוא שימשיך גם אח"כ לעשות התחדשות, גם כי יזקין לא יסור ממנה, ובזכות זה נזכה להביא לימות המשיח, וישמח ה' במעשיו ונודה לפניו שירה חדשה הללויה.

